

ברית יוצאי בוכרה (ע"ר)

בהיותה גוף וולונטרי, אפוליטי, אינה אחראית לכל תוכן שהוא אשר מפורסם בעיתון, למעט דבר הברית בעברית

נוסדה ב-1972

ב י ט א ו ן מ ס פ ר 1 0 7 , מ א י 2 0 1 3

"חג שבועות תעשה לך ביבורי קציר חיטים"

מן המקורות

"הזורעים בדמעה
ברנה יקצורו".

נקטוף ממרי אילן
מכל צמח שבגן
חג לפרי גם לירק
ביכורים מלא הטנא.

פרי נוטף הטל
פירות מלא הסל
כמה טוב לשתול
ממרי גנינו לאכול.

שיח רענן פורח
יבול מחייך שמח
החיטה הבשילה
ברננה נקצרה .

איכר שב מהכרמים
הבוצר עם הגפנים
גנן חבוש מצנפת
כוורן מהכוורת,
כולם פוצחים בשיר
לקול רינת הבוצרים.

יונים נוהמות
לריחן של סיגליות
דגניות נערמות
שיבולים לאלומות.

אדמה נושמת אוויר צונן וצח
נרקיס עטור עומד שלוו ונח,
צמח רך ניטע בנינת החי
דרך קור וייגע הבאנו שי.

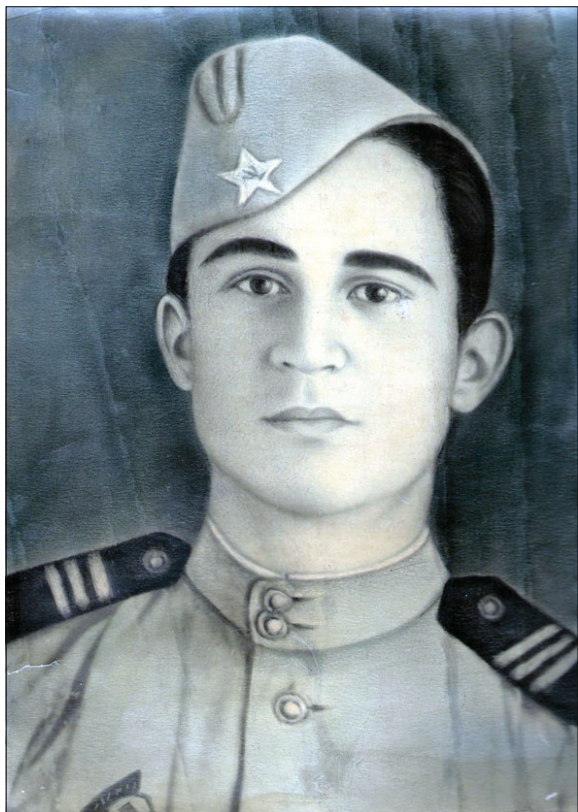
גאולה אבידן-פוזיילוב

הטור הראשון

נזכור ולא נשכח

בס"ד
השנה אנו מציינים 68 שנה לניצחון בנות הברית את הגרמנים במלחמת העולם השנייה. הייתה זו המלחמה הגדולה ביותר שידעה האנושות. נהרגו בה כ-60 מיליון איש.

כהנוב הי"ד (אחיו הבכור של אבי המנוח) שמקום קבורתו לא נודע.

לכל הלוחמים והנופלים הייתה תרומה חשובה במיגור הצורך הנאצי במלחמת העולם השנייה ואפשר לומר שבמותם ציוו לנו את הקמת מדינת ישראל. להנצחת הלוחמים שנפלו, הנני מוביל רעיון שקרם כבר עור וגידים ועומד בפני קבלת היתר בניה, שמטרתו הקמת אנדרטת זיכרון לזכר לוחמי יהדות בוכרה במתחם יד לשריון בלטרון.

אנדרטה זו אמורה לשקף את התגייסותם וגבורתם של היהודים הלוחמים ואת זכרם של הנופלים במלחמה זו. האנדרטה תכלול עמדת מידע ממוחשבת, "גלעד לזכרם" (קורות חיים, תמונה, ונתונים אישיים) להנצחתם ותיעודם של הגיבורים הנופלים. האנדרטה תשמש אתר זיכרון לבני הקהילה שיעלו להתייחד עם הנופלים.

ח"כ אמנון כהן

עשרות אלפים לוחמים בוכרים השתתפו במסגרת הצבא האדום במלחמה נגד צבא גרמניה הנאצית במלחמת העולם השנייה. אלפים מהם נפלו בקרבות עקובי הדם או נעדרו, ואלה שנפלו בשבי, רק בגלל היותם יהודים, נלקחו מתוך חבריהם ונשלחו למשרפות ההשמדה. אחד מהלוחמים הבוכרים היה דודי ע"ה חננאל בן אלעזר וחפצי

היה צורך כמוכן לתרגמו בפני הרב יוסף ממאן מערבי, שכידוע התיישב בנכר – בבוכרה. בהקשר זה, הפתיח, פרי עטו של פינחס בן שמעון חכם, בספרון "זכר צדיק", ששמעון חכם הוציא לזכר בנו פנחס, אומר דרשני. הוא גם נוגע לסוגיה אחרת: השפה העברית, שצמחה והתגבשה על אדמת א"י. והרי דברי פינחס בן שמעון חכם, כפי שנרשמו במחברתו בה הוא מציג את הדרשה הראשונה של הרב יוסף ממאן מערבי בבוכרה: "בהיותי בארץ מולדתי בוכרה יע"א אני הצב"י (כלומר אבי אמו מ' משה זצ"ל) מכתבים ישנים בתוך הספרים הכתובים בכתב אישפניו"ל, ולא יכולתי ללומדם, גם אחרים לא יכלו ללמוד מה הם הכתובים. אמנם, מראשי פרקים ניכר שהם איזה ד"ת (דברי תורה). ולקחתי אותם עימדי. ובעלותי ירושלימה תובב"א זיכני בוראי ולמדתי מכתב אישפניו"ל. הן עתה הנני רואה כי המכתבים הנ"ל דרושים נאים בכתיבת ידי קודש מור זקננו ע"ה מהור"ר נ"ר מערבי שד"ר ח"ר יוסף ממאן מערבי זיע"א בשנת התקנ"ג (1793) ליצירה שהלך בשליחות כוללות עיה"ק צפת תוב"ב לעירי פרס ובוכרה יע"א. שבת ראשונה בבואו בוכרה דרש דרש בשחרית בביכה"נ ע"ע קדושת ארץ-ישראל ועניין צדקה. והנני מעתיקם בכתב רש"י בזה הפנקס שלי לזכרון עולם. ואת מכתבי קדשו אשימם ענקים לגררותי..."

סיבות הישוארותו של הרב יוסף ממאן מערבי ידועות והוא אף תיאר אותן (או חלקן) בעצמו. מעיד על כך כתב ידו, שנחשף בזמנו על-ידי פרופ' מיכאל זנד. אין ספק שהרב ראה בחומרה את מצבם הרוחני של יהודי בוכרה בהגיעו לשם ונטל על עצמו שליחות, כדברי הרמב"ם "להציל מגויים" שכן, הסכנה יכולה להיות פיזית או רוחנית, כלומר טמיעה בקרב הגויים. סיכומי של דבר. הרב יוסף ממאן מערבי ראה בהישוארותו בבוכרה שליחות לטובת אחת הקהילות מקהילות ישראל. לא בטוח ששושי הארץ בימינו, בעוברים לנכר, עושים זאת מתוך טובתה הצרופה של מדינת ישראל והציונות.

בנימין בן-דוד

בוכרה, הנוגעת לדיוננו: פרשת הרב יוסף ממאן מערבי, שכידוע התיישב בנכר – בבוכרה. בהקשר זה, הפתיח, פרי עטו של פינחס בן שמעון חכם, בספרון "זכר צדיק", ששמעון חכם הוציא לזכר בנו פנחס, אומר דרשני. הוא גם נוגע לסוגיה אחרת: השפה העברית, שצמחה והתגבשה על אדמת א"י. והרי דברי פינחס בן שמעון חכם, כפי שנרשמו במחברתו בה הוא מציג את הדרשה הראשונה של הרב יוסף ממאן מערבי בבוכרה: "בהיותי בארץ מולדתי בוכרה יע"א אני הצב"י (כלומר אבי אמו מ' משה זצ"ל) מכתבים ישנים בתוך הספרים הכתובים בכתב אישפניו"ל, ולא יכולתי ללומדם, גם אחרים לא יכלו ללמוד מה הם הכתובים. אמנם, מראשי פרקים ניכר שהם איזה ד"ת (דברי תורה). ולקחתי אותם עימדי. ובעלותי ירושלימה תובב"א זיכני בוראי ולמדתי מכתב אישפניו"ל. הן עתה הנני רואה כי המכתבים הנ"ל דרושים נאים בכתיבת ידי קודש מור זקננו ע"ה מהור"ר נ"ר מערבי שד"ר ח"ר יוסף ממאן מערבי זיע"א בשנת התקנ"ג (1793) ליצירה שהלך בשליחות כוללות עיה"ק צפת תוב"ב לעירי פרס ובוכרה יע"א. שבת ראשונה בבואו בוכרה דרש דרש בשחרית בביכה"נ ע"ע קדושת ארץ-ישראל ועניין צדקה. והנני מעתיקם בכתב רש"י בזה הפנקס שלי לזכרון עולם. ואת מכתבי קדשו אשימם ענקים לגררותי..."

אני נדרש לסוגיה זו משום הקלילות שבה שועי הארץ מודיעים לנו, שהם מעתיקים את משכנם לנכר, ללונדון למשל. והמפתיע הוא, שלא חסרים אנשי אקדמיה, בפרט כלכלנים, שרואים בכך אקט אישי, השייך לחופש הפרט. ניתן להבין מכך שהמתח התמידי בין חופש הפרט, קרי החופש לגור בגולה, לבין הציונות שהיא יישום המצווה הנ"ל, הינו לגיטימי וכי טבעי הוא שכובד במשקל יטה דווקא לטובת מגורים בחו"ל. ואולם, האמת היא שתמיד ניצבנו בפני בחירה. כיוון שהבחירה הייתה לרוב קשה, אז כמו היום, חכמים נדרשו לסוגיה וביניהם הרמב"ם שקבע, שיש עדיפות לגור בא"י אפילו בעיר שרובה גויים, לאמור: "לעולם ידור אדם בארץ-ישראל אפילו בעיר שרובה עכו"ם (עובדי כוכבים ומזלות) ואל ידור בחוצה לארץ ואפילו בעיר שרובה ישראל, שכל היוצא לחוץ לארץ כאילו עובד עבודה זרה". ועוד קובע הרמב"ם שאסור כלל לצאת מא"י למעט מקרים בודדים בהם יש היתר, כמו "להציל מגויים". וכאן אנו מגיעים לאחת הפרשות המרתקות בתולדות יהודי

המערכת:
 ראש המערכת - יוסף בר-נתן, נשיא הברית
 עורך ראשי - בנימין בן-דוד
 עורכת משנה - שושנה רון, מנכ"לית הברית
 גרפיקה ועיצוב - נלי פלדמן
 חברי המערכת:
 רון שחר-יששכרוב, גאולה אבידן-פוזיילוב ורון אברהמוף
 כתובת:
 ברית יוצאי בוכרה
 רחוב הקונגרס 2, תל-אביב 66044
 טלפון - 03-6393448; 03-6882785 - פקס
 קבלת קהל - בימי א'ה', בשעות 11.00-14.00
 כל הזכויות שמורות למערכת

מינוי לעיתון
 קוראים המעוניינים לקבל את העיתון בביתם מתבקשים להחזיר את טופס ההרשמה לכתובת:
ברית יוצאי בוכרה
 רח' הקונגרס 2, ת"א 66044
 בצירוף ש.ק. התשלום בעבור דמי משלוח בלבד
טופס הרשמה

שם _____
 כתובת _____
 טלפון _____

אני מעוניין במיניו לחודשים: (נא לסמן X)
 ל-3 _____ ל-6 (60 ₪) _____ ל-12 (100 ₪)

תצוגה שכולה נוסטלגיה בוכרית

תרבות הלבוש והנגינה הבוכרית

המוצגים אספה כמו ידיה בארץ ובעולם ושלמה כל מחיר שנדרש לרכושם. עם עלייתם של העולים החדשים בשנות ה-90 לארץ הסתובבה בשווקים, בהם היה ריכוז גדול של עולים, ורכשה מוצגים נדירים. משאת נפשה של שושן, שיקום מוזיאון, שיכלול את המוצגים, שאספה, מאחר והם מייצגים, לדעתה, את העדה בחייה לאורך דורות. שושן סיימה את דבריה במילים הבאות: "הבוכרים, הם אנשים שורשיים, חמים ולבביים. אני רואה בתצוגה חובה להנחיל את דמותם לדורות הבאים באמצעות המוצגים, שאספתי".

אנו מלאי תקווה שהתערוכה תוצג מחדש בפני הציבור לתקופה ארוכה יותר.

תכשיטים וכוסות קידוש

הדלקת נרות שבת

כוסיות עראק על לעלי (מגש)

הינה כי כן רבות, באמתחתנו תרבות בוכרית מפוארת כפי שאנו רואים באוסף הזה האוטנטי, המרגש, המוכיר נשכחות. אנו יכולים להיות גאים בו. אני גאה בבעלי הבית שושן וחייקה יצחק, שהגדילו לעשות באוסף המפואר הזה, שראוי הוא בהחלט להיות מוצג במוזיאון, ובכוננת, יקריי שושן וחייקה, "להחריים" את המוצגים האלה לתצוגה במוזיאון עתידי, שינציח לדורי דורות את שמכם הנכבד, כאספני המוצגים".

בין האורחים נמנו גם **בן-ציון ופנחס פוזיילוב**, ממייסדי הברית, שברכו בחום את בעלי הבית על האוסף הנדיר של המוצגים, שהוצגו בתערוכה, שלאוטנטיות שלהם אין אח ורע.

בן-ציון זוכר את אמה של שושן, שהייתה מבאי ביתם של משפחת פוזיילוב בשנות ה-30 של המאה הקודמת שבאותה תקופה. ביתם היה פתוח ושימש לסייע לעולים שהגיעו לארץ והתגוררו בת"א, בשכונת פלורנטין בעיקר.

בסיום דבריו הזכיר בן-ציון, שברית יוצאי בוכרה הוציאה לאור ספר על תקופת העפלה, פרי מחקריו

בשישי בשבת, 26.04.2013, פתחו חייקה ושושן יצחק את ביתם המרווח בהרצלייה בפני הציבור, בו נחשף אוסף נדיר של מוצגים בוכרים עתיקים, שהזכירו לאורחים, ובמיוחד לבוכרים שביניהם, את הצבעוניות והעושר שהייה לקהילה בימים עברו. הסתובבו שעות בין המוצגים. המראה היה נהדר והעין לא שבעה.

המוצגים כללו כלי כסף לקידוש, כלי פורצלן, תכשיטים, כלי נגינה, ביגוד לאירועים שונים, שמלות לטקסי נישואין במגוון בדים שזורים בחוטי זהב, מעילים לגברים (ג'ומה), כובעים צבעוניים (קלפוק) בדגמים שונים לגברים ולנשים. וכמובן, תמונות שציירה בעלת הבית האמנית הגב' שושן יצחק.

האורחים היו מלאי התפעלות. הביעו זאת במילים נרגשות **מר יוסף בר-נתן**, נשיא ברית יוצאי בוכרה:

"במהלך סיורי בהדרכת הגב' שושן ותוך כדי התפעלות מהעושר הרב שראיתי, מוכרתי שברחוב שינקין בת"א היה סוחר עתיקות בוכרי בשם אמנון יעקובוב, דמות מיוחדת. להפתעתי, אומרת לי שושן כי הוא היה אביה. שושן הצביעה גם על אחיה ברוך, שנכח עמנו באירוע, שזכרתי שבשעתו עבד עם אבא. מסתבר, שהאמנות, שזה "נשמתה

יתרה", עוברת בנגים ושושן מפליאה לעשות בציור בנושאי עדתנו. ועוד יותר התפעמתי מכוסות הקידוש (כוס קודושו גוא) וכמובן לעלי ועליו כוסיות עראק הקטנות עם הדיות, מהם לגמנו אני כל יושבי סעודת השבת להנאתנו.

אזכיר גם את אבי המגיע בהתרוממות רוח מכות-הכנסת ונכנס בברכת "שבות שלום". אמי, שסיימה את ההכנות לשבת מבעוד יום, ברכה על נרות השבת ונגשה והצמידה את ידיה למוזהו שבפתח הסלון, מלמלה

כובע וקישוטי כלה

פינת המסורת

מאת: יעקב אהרונוב

פרשנות בתוקתי

”קו פרשת המים” בין שכר לעונש

אחד העקרונות הבסיסיים בתפיסת היהדות הינו "בחירה חופשית" הנתונה לכל אדם. למעשה הבחירה החופשית היא הקובעת את ההחלטה של כל אדם, אם ללכת בדרך הטובה או שמה ללכת בדרך הרעה. התורה באה ואומרת לנו שההליכה בין הטוב לבין הרע היא כהליכה בין החיים לבין המתים.

פרשת בחוקתי היא פרשה קשה שבה לסכם את השכר ואת העונש החלים על כל אדם מישראל כתגמול או כעונש על ההליכה אחר צו מצפוני. גם אם ההליכה אחר צו מצפוני של האדם עומדת לו כזכות מכוח הבחירה החופשית הנתונה בידו, עלול אותו אדם לחשוב שמשום שבדיו נתונה הבחירה החופשית לכן מבחינתו קיומם החוקים, המצוות והמשפטים הכתובים בתורה הם אינם כדבר של אין ברירה, אלא כדבר של יש ברירה. והנה באה התורה ומצווה את האדם באופן חד משמעי "ובחרת בחיים, למען תחיה אתה ורעך" (דברים, ל"ט) וזאת למרות הבחירה החופשית הנתונה בידו של כל אדם.

למעשה פרשת "בחוקתי" המסיימת את ספר ויקרא היא שיוצרת את "קו פרשת המים" בין שכר לעונש, ובין הנאמר בפרשות הקודמות

לבין הנאמר בפרשות החדשות הבאות בספר במדבר.

בפרשת "בהר" הקודמת לפרשת בחוקתי, היו בה מצוות הנוגעות למעגל החברתי שעניינו מה מותר ומה אסור לעשות: בעת מכירת קרקעות; במערכת של עזרה לזולת; במערכת הכלכלית שבין אדם לקרובו או לעבדו בשלושת מעגלי העוני – דל, עני, אביון; בענייני מסחר ועסקים בשווקים.

בפרשת "אמור" הקודמת לפרשת בהר היו בה מצוות הנוגעות למעגל האישי, המשפחתי והחברתי, שעניינו מה מותר ומה אסור באכילה ומהם המצבים שבין טומאה לבין טהרה במשפחה, ועם מי מותר ועם מי אסור להתייחד בחברה.

ועתה באה פרשת בחוקתי ומבטיחה את ביצוע התהליכים התקינים הרצויים באמצעות שכר טוב להולכים בדרך הטובה, ובאמצעות עונש רע להולכים בדרך שאינה טובה. למעשה פרשת בחוקתי באה להבטיח את תכלית התהליכים התקינים הרצויים כדי לקיים חברה תקינה מבחינה דתית וזאת באמצעות שני תנאים של שכר ועונש, המהיבבים את עם ישראל.

התנאי הראשון הוא תנאי השכר, מהנאמר "ואם בחוקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם

אותם, ונתתי ישמכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה ייתן פרי, והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג את זרע ואלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם" (ויקרא, כ"ו, ג) ובהמשך נלמד שרק ההולכים בדרך הטובה של שמירה על החוקים המשפטיים ועשיית המצוות הם המקבלים שפע אלוהי, והם המצנחים את האויבים, כנאמר, "ורדפתם את אויבכם ונפלו לפניכם לחרב, ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבה ירדפו ונפלו אויבכם לפניכם לחרב" (שם, כ"ו ז-ח).

והיה אם עם ישראל יתחשש מלקיים את החוקים, המשפטים והמצוות, הרי שעם ישראל יעמוד בפתחו של התנאי השני שהוא תנאי העונש, כנאמר, "אם תלכו עמי קרי ולא תאבו לשמוע לי ויספתי עליכם מכה שבע כחטאתיכם" (שם, כ"ו ט-א). ובהמשך הדברים נלמד שהאל יעניש את המתחשים לתורה – לחוקים, למשפטים ולמצוות התורה – באמצעות מכות, ומחלות מצמררות הקשות מנשוא, המזכרות בפרשה באריכות רבה, שיהיו מנת חלקם של ההולכים בדרך הרעה.

ונשאלת השאלה כיצד ניתן ללכת בתוך החוקים כדי לקיים עם הנאמר, "ואם בחוקתי

תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם". והתשובה לכך היא שההליכה בתוך החוקים היא דווקא מלשון לקיים את ההלכה. ולפיכך, רק כאשר כלל החברה תקיים את חוקי התורה על פי ההלכה, ותשמור על עשיית המצוות רק לא כן, החברה עשויה חס וחלילה להתפרק ולהיהרס. ובאין חברה, הרי שאין עם ישראל, ובאין עם ישראל, הרי שאין תורה ישראל, ובאין תורה ישראל, הרי שאין ארץ ישראל, והרי כל תכלית הבריאה היא לצורך קיומו של עם ישראל, תורת ישראל, וארץ ישראל. כפי שהדבר נלמד גם ממדרש תנחומא בבראשית, "הא למדת שהעולם לא נתיסד אלא על התורה והקב"ה נתנה לישראל שיתעסקו בה ובמצותיה יומם ולילה... שבשביל שומרי התורה העולם עומד... שנאמר וישת עליהם תבל". ולכן אנו רואים איפוא שהשמירה על חוקי התורה, משפטי התורה, ועשיית מצוות התורה, היא הערובה המבטיחה ביותר את עם ישראל, כעם קדוש, מבחינת "קדושים תהיו כי קדוש אני". ואז יתקיים בעם ישראל האמרה, "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים", ובכך יופץ האור האלוהי לכל העולם.

ח"כ אמנון כהן התמנה ליו"ר הוועדה לביקורת המדינה

בישיבה חגיגית בוועדה לביקורת המדינה בו השתתפו יו"ר הכנסת יולי אדלשטיין, מבקר המדינה, יוסף שפירא, יו"ר ועדת הכנסת ח"כ צחי הנגבי, שר השיכון אורי אריאל, שרת העליה והקליטה סופה לנדבר, שר הפנים והשיכון לשעבר אלי ישי ואריאל אטיאס וכן ח"כ רבים אשר באו להשתתף במעמד המיני, נבחר ח"כ אמנון כהן (ש"ס) אשר כוללים ללא יוצא מן הכלל מסרו ברכתם להצלחת היו"ר החדש בתפקידו.

יו"ר הכנסת יולי אדלשטיין אמר אני משוכנע שח"כ כהן יוביל פעילות מצויינת יחד עם המבקר לא יתכן שיהיו במדינה דמוקרטית גופים שאינם מפוקחים.

שרת הקליטה סופה לנדבר, פנתה לח"כ אמנון כהן ואמרה "כי מיום שהכרתי אותך גיליתי שאתה יודע לעבוד ומילאת כל תפקיד מכל הלב בחכמה ובלהט".

שר השיכון אורי אריאל קודמו של ח"כ אמנון בתפקיד הוסיף כי

יו"ר הוועדה לביקורת המדינה והוא מילא את התפקיד בתבונה והצלחה. יו"ר הקואליציה רייב לוי הוסיף כי הוועדה מופקדת בידיים מצויינות, אני מאחל לך קדנציה קצרה ככל האפשר כדי שנמצא אותך ואת חבריך במהרה כחברים בממשלה.

יו"ר הוועדה הנבחר לביקורת המדינה ח"כ אמנון כהן הודה לקב"ה על שהגיע ליום הזה וכן לכל מברכיו והדגיש בדבריו כי יטפל במיוחד בנושאים כלכליים, חברתיים, וצרכניים, כגון: אשראי, שוק ההון, מחירים, השלטון מקומי וגם יגע במסמך הרפז, ובהקמת גוף מבקר לפרקליטות. ח"כ כהן הודה ליועצ"מ של הוועדה מר תומר רוזנר למנהלת הוועדה הגב' חנה פריינד וציין כי ההצלחה של היו"ר תלויה מאוד בצוות המסור של הוועדה. מעל הכל הודה לרעייתו אשר הייתה נוכחת במעמד תוך כדי ציון שכל מה שיש בו – שלה הוא.

לקראת יום הולדתו של הרבי מלובביץ' אירחה עיריית ת"א-יפו בשיתוף חבר מועצת העיר נציג העדה הבוכרית ר' בנימין בבאיוף הי"ו, למעלה מ-50 שלוחי הרבי ברחבי העיר תל אביב, להתוועדות חסידית לכבוד יום הולדתו המאה ואחת עשרה של הרבי מלובביץ'.

חבר המועצה ר' בנימין בבאיוף בירך את השלוחים ואת המשתתפים וסיפר על היכרותו האישית עם השליחים בתל-אביב יפו, ועל הקשר האישי שיש לו עם השליח בשכונתו ר' חנניה לוייב על עבודת הקודש שעושים שלוחי חב"ד בתנאים לא-פשוטים בשכונות דרום ת"א. "למרות הדימוי שנוצר לעיריית ת"א-יפו כעיר שאינה מאירה פנים להפצת התורה והמצוות, ברצוני להבהיר שאין זה נכון, ודלת חברי מועצת העיר פתוחה תמיד בפני שלוחי הרבי, ביודענו עד כמה חשובה והכרחית עבודתם המסורה, המאירה את רחובות העיר פשוטו כמשמעו. גם ראש-העיר מר רון חולדאי מעריך מאד את השלוחים ועבודתם, מודה להם ותומך בהצלחתם והתפתחותם. בזכות השלוחים, דמותו הקורנת של הרבי ממשכה ללוחות את תושבי העיר".

בחיגה הנעימה מקהלת ילדי תלמוד-תורה חב"ד "אהלי מנחם" בת"א, בניצוחו של ר' שלום כינורי, בניגוני חב"ד מרגשים וסוחפים, בליווי הכנר החסידי ר' מאיר רוזן, ובסיומה חילק הרב גערליצקי ערכות "מצה-שמורה" לעובדי העירייה, שהודו לשלוחים באופן אישי, וכפי שאמרה אחת הבכירות של העירייה "המרתון האמיתי בעיר הוא מרתון היהדות של חב"ד בתל-אביב – שדבר לא יכול להפסיקו..."

ראיון החודש

בני יוסי מאירוב - יצואנים מצטיינים

הענקת תעודת "יצואן מצטיין 2011". מימין לשמאל: ה"ה דוד ודונית מאירוב, שר התמ"ס שלום שמחון, יוסי מאירוב, נשיא המדינה שמעון פרס, בני, מיקל ועודד מאירוב

– בשנת 2011, בבית נשיא המדינה בירושלים, בטקס מרשים ומרגש זכתה חברת M.I.D. – יהלומים בע"מ בראשותכם באות הכבוד של יצואני תעשיית היהלומים של תעשיית ישראל. לזכות מי ומה אתם זוקפים הישג מכובד זה?

– החברה הוקמה ב-1994. אני זוקפים את הצלחתנו בהקמת חברת M.I.D. – ניהולה, ארגונה והישגיה לאחזות המשפחתית שלנו. החברה מאוישת מן המסד ועד לטפחות על-ידי בני המשפחה. האחריות לניהול החברה היא של כולם ומכאן גם הרצון להישגיה ולהצלחתה. אנחנו מקיימים מפגשים עם בעלי התפקידים המנהלים את החברה בכל יום, שומעים על הישגיהם ובאותה מידה ביקורת על ניהולה. אחד המאפיינים הבולטים ביותר בניהול החברה זו הרגשת האחזות המשפחתית על כל היבטיה.

בנוסף, אני זוקף את שגשוגה של החברה באמון, שהקניינים נותנים בכובד, וזה, כמובן, הא-ב של הצלחתנו העסקית.

– לאילו תמורות הביא הישגכם הני"ל?

– אנו מעסיקים יותר ממאה משפחות בחברה. יש לנו למעלה משבעה סניפים בעולם – בלגיה, לוס-אנג'לס, ניו-יורק, הונג-קונג, ולונדון שנחזאי וכמובן תל אביב. לקחנו חלק בשבע תערוכות בשנה האחרונה – ביניהן הונג קונג, לאס-וגאס, הודו, סין וניו יורק.

הצלחתה של החברה והתבססותה הובילה לפריסת רשתות ולהשקעות בתחומים נוספים כמו חברת תכשירים, בית תוכנה ושותפות במור בית השקעות.

– מי אתם, בני יוסי מאירוב? – שירתתי בצבא קבע בחיל האוויר ויד ההשגחה כיוונה את חיי, מאחר ונפצעתי במלחמת יום הכיפורים באורח קשה ולאחר תקופת החלמה ארוכה יצאתי בגיל 23 את הארץ לעבוד בענף היהלומים בחו"ל.

יצאתי עם כיסים ריקים, אך עם מטען רב של דרך ארץ וכבוד לאדם ואהבת הזולת. ערכים, שרכשתי מאבי מיכאל ז"ל, כשהבינותי, שיש פוטנציאל חיובי בענף, צירפתי את אחי יוסי לעבוד יחד עמי וכך במשך 15 שנה עבדנו במשותף, כשכל אחד

עודד בנו של יוסי פיתה והרכיב את נישת האבנים הצבעוניות בהצלחה רבה.

גם במשרד עובדים בני משפחה נוספים, שכל אחד מהם עושה חייל בתחומו.

– אני מבינה, ששהיתם שנים רבות בחו"ל. כיום אתם מתגוררים בארץ. מה הניע אתכם להזויר לארץ ומדוע?

– אכן, המשפחה התגוררה שנים ארוכות בחו"ל. עשינו שם חייל בעסקינו. ילדינו בגרו ומטעמי יהדות וציונות, בשנת 1994, חזרנו לארץ. מיקמנו את עסקינו בתוך תעשיית היהלומים, הקמנו את חברת M.I.D., שהיוותה גרעין ובסיס מרכזי בישראל, שהפעילה והובילה את שאר משרדינו בעולם.

– ידוע, שאתם מתגאים על היותכם בני הקהילה הבוכרית. בעבור מה אתם גאים להשתייך לקהילה? מה בעצם אומר לכם המשפט א.ב.ג. – אני בוכרי גאה?

– בשנים האחרונות שמה של הקהילה הולדת יותר בחברה הישראלית. יש יותר מודעות למאפייניה וייחודה של העדה. אני שומע מפיה על הפעילות הענפה שלכם לעידוד המחקר של המורשת שלנו, על זכויותיה של העדה ועל תרומתה של הקהילה למדינה שבדרך. דברייך, את ממלאת אותי ביתר גאוה. חשוב מאוד לידע את החברה הישראלית בכללותה ואת הנוער במיוחד, על זכויותינו הציוניות בארץ.

אני מעריך מאוד את פעילותכם בברית יוצאי בוכרה ומאחל לכם המשך עשייה פורייה. ראינוה שושנה רון

הנושבת מתחת לכפינו ודוחפת אותנו למעלה, אבל יחד עם זאת, הוא שומר אותנו היטב על הקרקע. הוא לימד אותנו שהשמים הם הגבול ובמקום שיש בו אהדות תמיד יהיה ניצחון. משפחתנו היא דוגמא לכך. – כיצד אתם ממשיכים את דרכו של האב בגיבוש בני המשפחה מסביב למפעל תעשיית היהלומים בחברה?

– בנינו הם חלק בלתי נפרד מהחברה. כל אחד מהם תורם את המרב שביכולתו. בני מיקל מנצח על ההתנהלות הענפה של החברה בתבונה, בהעזה, במחשבה עמוקה וללא הפוגה תוך הקפדה על כל פרט קטן כגדול. הבנים – בני דונית דודו ובנו של יוסי, מנהלים את אתר האינטרנט והלוגיסטיקה למכירת אבנים מלוטשות בפריסה עולמית.

תעודת "יצואן מצטיין 2011"

עוד יותר על בסיס הערכים, שעליהם גדלנו. ערכים, שאותם אנו מורישים לילדינו. אני ואחי יוסי מאמינים, שרוחו של אבינו מיכאל, היא הרוח

חי ביבשת אחרת – יוסי בבלגיה ואני בארה"ב. נולדנו בעפולה וכמו רבים וטובים בתקופה של ימי המדינה הראשונים, גרנו בצפיפות רבה בדירה שגודלה לא עלה על ששים מטרים, לעומת זאת גדלנו והתבגרנו בתוך חממה מלאת אהבה.

למדנו בבית ספר ממלכתי-דתי ותיכון דתי ושרתנו בצבא. הונכנו לערכים כמו יושר, אמינות, צניעות וענווה. אך בראש וראשונה גדלנו על בסיס של משפחתיות – האחד בעבור כולם וכולם בעבור אחד.

– האם יש דמות במשפחה, שהטביעה את חותמה בכם, באישיותכם ובמיוחד בעיסוקכם? – הדמות הדומיננטית שהשפיעה עלינו ביותר, היא של אבי מיכאל, שמהו שנטר, המשפחה התלכדה

קוראי "העיתון הבוכרי" מוזמנים לשורה של אירועים לציון צאת ספרו של הסופר והחוקר בן-ציון יהושע-רז

מאחורי מסך המשי – עמים ויהודים במרחב האיראני – פרס-איראן, אפגניסטן, בוכרה
12 במאי בשעה 20.00
 ערב השקה חגיגי לספר בתיאטרון "ענבל" במרכז סוזן דלאל בנווה צדק.

19 במאי בשעה 18.00
 בן-ציון יהושע ירצה על הנושא: "נדודי היהודים במשולש ההישרדות במרכז אסיה".
 ההרצאה תתקיים במכון ללימודים איראניים באוניברסיטת תל-אביב

21 במאי בשעה 19.00
 ערב השקה חגיגי לספר במרכז אב"א, רחוב חובבי ציון 25, טלביה, ירושלים.

28 במאי בשעה 19.00
 בן-ציון יהושע ירצה על הנושא: "משפחת גרגי – שושלת של רבנים ומנהיגים דגולים".
 ההרצאה תתקיים במרכז אב"א, רחוב חובבי ציון 25, טלביה, ירושלים.

הכניסה חופשית. הציבור מוזמן.

עקורים חברית המועצות ומזרח אירופה חיפשו מקלט במרכז אסיה במלחמת העולם השנייה

בן-ציון יהושע, אוק-יול – דרך לבנה – מסע במרכז אסיה

אמר אשכבה וקדיש. הם לא התאבלו ביום זה רק על חורבן בית המקדש אלא בעיקר על חורבן משפחתם: אלפי צעירים בוכרים נהרגו כחיילים בצבא האדום, שבו לחמו בגבורה ונפלו בכל החזיתות – לנינגרד, סטלינגרד, אוקראינה, פולין, ואפילו בקרבות על ברלין. מי שחזר חי או נפל בשבי מצא את מותו במחנות סובייטיים אכזריים. הוא הואשם על-ידי סטלין שעצם היותו חי הוא הוכחה שלא נלחם כראוי. בני המשפחה הציבו על קברי הוריהם מצבה ועליה חרטו לא רק את תמונות ההורים אלא גם את תמונות של הבן החייל שיצא להילחם בשדות הקטל של אירופה והגיע עד לברלין ולא חזר ולא

העקורים ובני העקורים, שמצאו מקלט במרכז אסיה, נאלצו ללחום מלחמת הישרדות. מהר מאוד רבים מהם התמזגו בחברה הרוסית האתאיסטית-קומוניסטית ומיעוטם בחברה המקומית המוסלמית ובלבד שיוכלו לשרוד. תהליך ההתמזגות אפשר להם לרכוש השכלה גבוהה ולקבל משרות בכירות בצבא, במשרטה, בקג"ב, בפרקליטות, ברפואה, בהנדסה, בתעשייה, בתיאטרון, במוסיקה ובאופרה. תרומתם לחברה הכללית הייתה עצומה. הנפטרים מקרבם נקברו לפי השקפת עולמם – בבתי קברות של המפלגה הקומוניסטית, בתי קברות עירוניים אתאיסטיים, בתי קברות פרובולסיים, בבית עלמין אשכנזי או בבית עלמין מאולתר הצמוד למחנות העקורים. בכמה מן הערים הם נקברו בחלקות מיוחדות בבתי קברות בוכריים.

כעשרת אלפים צעירים בוכרים נחרגו בשדות חקרב ומקום קבורתם לא נודע

היהודים הבוכרים, בני המקום מימים קדומים, טיפחו את בתי הקברות שלהם לרמה של פנתאון. בעשורים האחרונים המצבות נושאות את תמונתם החקוקה של הנפטרים. ביום תשעה באב צמה כל הקהילה ובניה עלו לקברי אבות עם מטאטא זרדים, דלי וזר פרחים. הם צחצחו את הקבר וסביבו, הניחו זר פרחים נאה ורק אז כבו ליד הקבר. מי שידע פסוק או שבר פסוק

הילדים האומללים שאיבדו את הוריהם ותעו בדרכים. הם אספו ילדים עזובים לביתם, חינכו אותם, לימדו אותם מקצוע והאכילו אותם למרות שהם עצמם היו דלפונים. לפני שנים אחדות הוצבה אנדרטת ארד גדולה במרכז טשקנט, המציגה סצינות ממפעלם הוולונטרי של שאה מחמודוב ואשתו. המש רפובליקת סובייטיות מוסלמיות קיבלו בורעות פתוחות את העקורים, למרות מצבן הקשה. היהודים הבוכרים, שהיו פזורים במדינות הללו, סייעו ככל יכולתם לעקורים, אך לא יכלו לעמוד מול המסות האדירות שמנו מאות אלפים והיהודים הבוכרים מנו אלפים לא רבים. לפני שנים אחדות ביקר בארץ נשיא אוזבקיסטן איסלאם קרימוב. הוא ציפה שבביקורו הממלכתי בארץ, תציב "יד ושם" אנדרטה מכובדת שתציג את עזרתו של העם האוזבקי למען העקורים היהודים. "יד ושם" הסתפקה בהנצחה סמלית.

חמוות רדף אחרי העקורים גם במזרח

הקור, הרעב, המגיפות והיעדר רפואה מונעת הפילו גם בארצות המקלט אלפי חללים. בתי הקברות התמלאו קברים, שבדווקא השעה אפילו לא צוינו שמות הנפטרים על כל המצבות. בתי קברות מאולתרים מילאו אזורים שלמים, בעיקר קברי תינוקות וילדים שהיו חשופים למזלות ומגיפות ללא אמצעי חיטוי, מגורים ראויים, תזונה ולבוש הולם בקור העז. בביקורי בתי העלמין האלה הבחנתי בקברים שחוללו על-ידי ברוינים אנטישמים לפני עשרות שנים ואיש לא קם לתקן את מצבותיהם עד היום הזה ובחלק מבתי העלמין האלה שוררת עזובה. במהלך השנים פלשו בתי קברות פרובולסיים אל תחומי בית הקברות היהודי האשכנזי. בתום המלחמה חזרו רבים מן העקורים לאוקראינה לא לפולין שממנה עלו לישראל אך אלפים רבים העדיפו להישאר במדינות המוסלמיות. בטשקנט, למשל, צאצאי העקורים היוו כ-80% מן היהודים. כלומר היהודים הבוכרים היוו רק 20% בלבד. רבים חצו את הגבול דרך אפגניסטן או איראן ומשם הגיעו לארץ ישראל עם סרטיפיקטים או בלעדיהם.

ימי מלחמת העולם השנייה במרכז אסיה מתאפיינים כתקופה של שואה וגבורה ככוח. חמש המדינות המוסלמיות של מרכז אסיה: אוזבקיסטן, תג'יקיסטן, טורקמניסטן, קזחסטן ו-קירגיסטן, שהיו חלק מ-ברית המועצות, נתנו מקלט לעקורים מפני הקלגסים הנאצים שהתקדמו מזרחה. בין השנים 1941-1943 ורמו למרכז אסיה המוסלמית מאות אלפי עקורים ואולי יותר, שנסו מאימי המלחמה וההשמדה הטוטלית שעשו הנאצים ועושי דברם. רבים מן העקורים היו יהודים, שנמלטו מרוסיה, מאוקראינה, מפולין, מהמדינות הבלטיות ועוד. הם האמינו כי הנאצים לא יגיעו למזרח. ואכן, הקרב על סטלינגרד (נובמבר 1942 – פברואר 1943) שינה את כוונות הנאצים שרצו להגיע מהקווקז למזרח התיכון הערבי, שאחד את הנאצים, ולחבור על אדמת ארץ ישראל לכוחות של רומל שיגיעו מצפון אפריקה. שתי המערכות כאלו-עלמין ובסטלינגרד היו נקודות המפנה במלחמת העולם השנייה.

הסובייטים, שהתעשייה הכבדה שלהם הותקפה ללא הרף על-ידי מטוסים גרמניים, האמינו כי לטשקנט ולמרכז אסיה בכלל לא תגיע הרעה. הם העבירו לטשקנט ולערים נוספות במרכז אסיה את התעשייה הכבדה, לרבות תעשיית המזון, הנשק, והמטוסים. רכבות-אמבולנס הביאו משדות הקרב רבבות פצועים שטופלו בבתי החולים בטשקנט. רופאים יהודים ולא יהודים נתנו כאן מזון לפגועי גוף ונפש. עד היום ניתן לראות בחצרות בתי החולים, שפעלו בימי המלחמה, אנדרטאות המוקדשות לרופאים גדולים בימי המלחמה, שרובם ככולם היו יהודים. רעבונם ב"לפיושקות" חמות, ריחניות ופריכות, שהוגשו להם ב-טשקנט – עיר הלחם, על-ידי היהודים הבוכרים ועל ידי התושבים המוסלמים שקיבלו את היהודים העקורים במאור פנים, למרות שאמצעיהם היו דלים.

שאה מחמודוב – יאנוש קורצ'ק אוזבקי

שאה מחמודוב, נפה אוזבקי מוסלמי, היה בבהינת יאנוש קורצ'ק אוזבקי. רחמי ורחמי אשתו נכמרו על

עקורים חברית המועצות ומזרח אירופה חיפשו מקלט במרכז אסיה במלחמת העולם השנייה

בן-ציון יהושע, אוק-יול – דרך לבנה – מסע במרכז אסיה

גמולות חסד של אמת – קברן לעת מצוא

השמים נרגעו לרגע קט. מסביב הייתה שתיקה רועמת. אני עומד מול תופעה מיוחדת – אישה יהודיה, שנעקרה בימי השואה מביתה באוקראינה. להצלת משפחתה נישאה לאוזבקי מוסלמי כדי לתת חיים למשפחתה והיא מבקשת בצוואתה להיקבר בקבר ישראל. אינני יכול לתת לאירוע זה לחלוף על פניי מבלי לתת לו חותם יהודי כלשהו. ניגשתי סמוך לקבר. הקהל הלא יהודי הקיף אותי ואת הקבר במעגל. לא ידעתי מה לומר ובכל זאת פתחתי ודקלמתי בעברית את "אשת חיל". שאני נוהג לומר בלילות שבת. אמרתי 'קדיש' וקולי הדהד בין מאות המצבות. חשתי כי מאות מתי ישראל הקבורים בבית הקברות הזה עונים אחריי "אמן". אמרתי "אשכבה לאישה" כפי שאני נוהג לומר כל אימת שאני עולה על קברה של אימי עליה השלום. הקהל לא הבין מילה אבל מנגינות בית העלמין שיצאו ממהווות היגון פעלו עליהם. השמים שבו וטפטפו. ברוסית הצנועה שלי פתחתי ואמרתי:

"רגי דרוזיה... חברים יקרים... אינני יודע אם זה יד המקרה ואולי לא. היום 9 במאי. יום הניצחון על גרמניה הנאצית. השמים בוכים עכשיו על מותה של אישה יהודיה שהמלחמה מבחינתה נגמרה רק היום. הוריה והורי הוריה מתו כיהודים וגם היא ביקשה למות כיהודיה. הייתה לי הזכות להביאה לקבורה כיהודיה ולומר על נשמתה "קדיש" ו"אשכבה". השמים מבכים עכשיו לא רק את מותה אלא גם את הגורל היהודי על האדמה הזאת."

יאנה וולודיה שריפוב חיבקו אותי בחום. יאנה אמרה: "אמי אמרה: כל השנים חייתי כאן כלא יהודיה. בתוך תוכי חשתי את הלב היהודי. אני רוצה למות ולהיקבר כיהודיה... אתה הבאת אותה לקבורה היום כיהודיה..."

רעד אחז בגופי. השמים התמלאו ברוקים של בריקים ובעקבותיהם באו הרעמים, שהתנגלו כרעמי תותחים בחזית. מראות וקולות של מלחמה ליוו יהודיה למנוחת עולם. כאן המלחמה עוד לא תמה. פתאום ירד שקט והגשם פסק. משפחת שריפוב עלתה לארץ.

"אם כך", אמרתי לוולודיה, "גם אמך יאנה היא יהודיה וגם אתה ולודיה אתה יהודי ולא צריך גיור". יאנה וולודיה גילו לפתע את יהדותם והיו מופתעים. "אין אפשרות לבנות מגן דויד מרצועת בד אחת", אמרתי לשני האוזבקים. נטלתי מספריים וגזרתי את רצועת הבד שבידם לשני פסים שווים בגודלם ובניתי תוך פחות מדקה שני משולשים שהיו ל"מגן דויד".

א יידישע מאמע. גרויסן ייחוס

"בצוואתה ביקשה סבתא להיקבר בבית הקברות היהודי, לא הרחק מהקבר של אמה, היא השאירה כמה מטרים של בד כותנה וביקשה שישמש תכריך. אנחנו לא יודעים לעשות תכריכים ולכן ריפדנו את הארון שלה בכד כותנה שיהיה לה נוח בקבר", אמר לוולודיה.

יאנה מלטפת את מצחה של הנפטרת, פורצת בכבי ואומרת שתיים שלוש מילים ביידיש, הזכורות לה מילדותה, מילים ששמעה מאמא ומסבתא: "מאמע. א יידישע מאמע. גרויסן ייחוס", היא אומרת במבטא רוסי כבד. היא חזרה על המילים כאילו היו מנטרה לנשמתה של אמה".

אינני יודע אם זה רק יד המקרה. מן השמים ניתכו ממטרים עזים. שיירת המכוניות עשתה דרכה לבית העלמין האשכנזי של טשקנט. שני פועלים טטרים עדיין חפרו את בור הקבר בתוך הבוץ הצהבהב. הפועלים היו מרוחים בבוץ. מדי עשר דקות הם נטלו את הארון וניסו ללא הצלחה לדחוף אותו לבור הקבר. הארון היה עדיין גדול בכמה סנטימטרים. הבוץ כיסה את הארון כליל. ה"מגן דויד" שלי נראה עלוב ביותר. הגשם זרם, הפועלים הנתונים בתוך מגפיים גבוהים במיוחד המשיכו להתבוסס בבוץ ולערוך ניסיונות. בנעוריי שמעתי על חיבוט קבר. הנה יניני רואות זאת. הלפה מצצת השעה של ניסוי וטעייה, עד שהארון מצא את מקומו בבור שחת. הפועלים כיסו את הארון בערמות עפר ובוץ. הקהל שהסתתר מתחת למטריות שחורות גדולות לא הוציא נגה מפיו עד אותו רגע. רק אז הניחו בזה אחר זה זרי פרחים על הקבר.

בעיה גדולה ואתה בטח תדע איך לפתור אותה". לא הבנתי איך אני יכול לסייע בהלוויה מוסלמית. ולודיה הוביל אותי אל פנים הבית. בארון קבורה פתוח שכבה סבתו, לבושה שמלת קטיפה נאה, שיער ראשה מסורק בסגנון שנות השלושים, עיניה עצומות ופניה מאופרות, שפתייה משוחות בשפתון אדום, ציפורניה המטופחות מרוחות בלק. ליד הנפטרת ישבה יאנה בתה, אימו של ולודיה. עורה בהיר ועיניה מלוכסנות – שילוב אוקראיני עם מאפיינים אוזבקים. היא לא הפסיקה ללטף את פניה של אמה המתה וזמן לזמן לשוב וללחוץ את ידי.

"ולודיה", אני אומר במבוכה, "נחם אוכל לעזור לכם?"

"אתה רואה את שני האנשים האלה ליד מכסה הארון. הם מנסים מהבוקר ליצור מרצועת בד אחת, שנגזרה מבד התכריך, "מגן דוד" ולקבוע אותו על הארון והם לא מצליחים".

"למה לכם כמוסלמים "מגן דויד"?" בימינו זה סמל יהודי", שאלתי את ולודיה.

"אנחנו יודעים שזה סמל יהודי ולכן רצינו לקבוע "מגן דויד" על ארונה של סבתא שלי היא יהודיה", אמר לי ולודיה לתדהמת. "בשנת 1941 היא הגיעה עם הוריה מאוקראינה למצוא כאן מקלט. היא נישאה לאוזבקי כדי להציל את המשפחה ממוות. סבי המנוח היה מוסלמי. סבתי היא יהודיה ילידת אוקראינה".

חלק ממנה. הקמנו אולפנים ומרכזים להכשרה מקצועית בכל מרכז אסיה כדי להקל על אלפי יהודים להיקלט בארץ. בה בעת סייענו לחליץ יהודים בארצות מצוקה, כמו דושנבה בירת תג'יקיסטן, שבה התחוללה מלחמת אזרחים עקובה מדם, והעלינו לארץ חלק ניכר מיהודי המקום במטוסים שנחתו בתנאים קשים. נושא זה יסופר בהודמנות אחרת.

"סבתא שלי מתה. אני מבקש שתבואו מהר", התייפח ולודיה בשפופרת הטלפון. אני אומר ביני לביני: מה לי ולסבתא המוסלמית של הנהג שריפוב. למה הוא מתעקש שאגיע לבית סבתו בשכונה המוסלמית. למרות השאלות שהטרידו אותי, ביקשתי מאחד הנהגים שלנו להסיע אותי בדחיפות לבית סבתו המוסלמית של ולודיה.

בדרך לשכונה המוסלמית אני מהרהר בשם משפחתו של "שריפוב", המצביע על משפחתו המוסלמית המיוחסת, שמקורה כנראה מ"בוכרה-שריף" – בוכרה האצילה. נכון שהמראה הבהיר של ולודיה הוא יותר סלבי מאשר אוזבקי, אבל בעיר טשקנט, שיש בה למעלה ממאה לאומים שונים המתחננים זה בזה, הכול ייתכן. הזיווג הטוטלי הזה הוליד קוקטילים מרתקים. סוף סוף הגענו לבית סבתו של שריפוב. הרחבה מסביב לבית מלאה עממים שונים – אוזבקים, טג'יקים, טטרים, רוסים ואוקראינים. אף לא יהודי אחד. ולודיה ניגש אלי ובורעותיו החסונות חיבקו אותי ונשק על לחיי נשיות של נחמה. גם אמו יאנה שריפוב חיבקה ונישקה אותי ואמרה: "תודה לך שבאת. הייתה לנו

חיי היהודים במרכז אסיה לא תמיד היו קלים ונוחים. היהודים הבוכרים כינו את עצמם "שרואל" ושוואי ישראל השתמשו בכינוי הגנאי "ג'יהוד". בצד היהודים הבוכרים היו במרכז אסיה הסובייטית גם לא מעט יהודים אשכנזים שהיגרו לכאן עוד בתקופה הצארית. במפקד שנעשה בשנת 1939 (לפני גלי ההגירה של העקורים) נמנו באוזבקיסטן 50,800 יהודים, ורק 21,000 מהם היו יהודים בוכרים. כל היתר היו אשכנזים שהגיעו למרכז אסיה בתקופה הצארית בעיקר. ב-1959 נמצאו באוזבקיסטן קרוב ל-100,000 יהודים, שרובם היו אשכנזים. בשנת 1989 נמצאו במרכז אסיה כולה 36,568 יהודים בוכרים. לפי הערכות אחרות היו במרחב האמור 40-45 אלף בוכרים ועוד כ-60,000 אשכנזים. מאז רובם עלו לארץ או היגרו למדינות אחרות, בעיקר בארצות הברית. כיום נותרו באזור אלפים בודדים של יהודים.

שיעור הנישואים המעורבים בקרב הבוכרים באזור היה ב-1926 – 0% וב-1962 הגיע ל-7.7%. לעומת זאת, בקרב האשכנזים ההתבוללות הייתה רבה יותר – ב-1926 הגיע שיעור ההתבוללות ל-19.2% וב-1962 הגיעה ל-33.7%. שיעור זומה לרמת ההתבוללות בקרב שאר יהודי ברית המועצות לשעבר.

במפקד 1959 הצהירו 19,300 יהודים בוכרים, כי הניב הטג'יקי-יהודי הוא שפת אמם, כלומר שני-שלישים שמרו עדיין על ייחודם. באותו זמן רק 20% – בעיקר זקנים – בישא חלקי ברית המועצות ציינו כי שפת אמם היא יידיש.

מוסלמים שחפכו ליחודים כהלכה

הטלפון חזר וצלצל בעקשנות. מעבר לקו היה ולודיה שריפוב, נהג ה"לאדה" המוסלמי שעבד במרכז התרבות הישראלי אותו ניהלתי בין השאר. בשנים 1992-1994 הייתי בשליחות ממלכתית של "לשכת הקשר" ("נתיב") למדינות המוסלמיות של ברית המועצות לשעבר. הגעתי לאזור זמן קצר לאחר פירוקה של ברית המועצות ועצמאותן של המדינות שהיו

הברית שותפה ליהוד הגליל

שרה מקבלת את פני האורחים

לפני כחצי שנה פנתה לברית יוצאי בוכרה הגב' שרה הייל בבקשה לשתף עמה פעולה בתוכניתה להפוך את בית פליאה, השוכן בכפר ורדים בגליל העליון, לאתר תיירותי אטרקטיבי לתושבי הארץ בשל מיקומו הגיאוגרפי ויפיו הפסטוראלי.

בפגישה עם הגב' הייל במשרדנו התברר, שהיא בת העדה הבוכרית. אמנם בילדותה התנכרה לשורשיה הבוכרים, אבל בתקופה שהותה בכפר (באנגליה) החליטה לחזור לארץ ולחשוף את כור מחצבתה העדתי.

לברית הייתה היכרות מעשית עם אימה של שרה, הגב' מפרט יצחקוב, שבמשך תקופה ארוכה שייתה עמנו פעולה בשורה של פרויקטים מגוונים במתן סיוע לקליטת עולים בעפולה.

בשיחות עם שרה התבררו לה עוצמת העושר הרוחני הקיים בקהילה הבוכרית מדורי דורות. הברית החליטה לשתף עמה פעולה במטרה להפוך את פינת החמד הקסומה בבעלותה בכפר ורדים בגליל לאתר היסטורי ייחודי של קהילתנו.

ציידנו את שרה בחומר אילוסטראטיבי, חזותי ואט המקום לבש אופי בוכרי בתחומים כמו לבוש בוכרי מסורתי, כלי מטבח, ארגז לאחסון בגדים – הסנדוק הבוכרי, כלי נגינה, ספות המכוסות בדים בוכריים, תמונות של דמויות בוכריות אוטנטיות, סרט המספר על תולדות הקהילה בגלות אוזבקיסטן ובהמשך בניית שכונת הבוכרים בירושלים. ואכן, הוקמה התערוכה הבוכרית בכתלי הבית הבנוי בצורה כדורית, המשתלב בהרמוניה נפלאה עם הנוף ההררי של הגליל העליון.

חברי הנשיאות ערכו גיבושון "בבית פליאה" המודרים של שרה ואברהם הייל, שנקרא לזכר בתם פליאה, שנפטרה בדמי ימיה.

הנסיעה באוטובוס מרמת-גן לכפר ורדים נמשכה למעלה משעתיים, אבל הייתה כדאית. הגענו למקום ולנגד עינינו התגלה נוף מדהים, פשוט שוויוצריה הקסנה. המבנים משתלבים

בטוב טעם עם הנוף הטבעי שמסביב, של כרי הדשא הירוקים. בקיצור, פסטורליה אידיאלית. את פנינו קבלה שרה בחיוך רחב ושובה לב, לבושה בשמלה בוכרית בידיים מושטות לחיבוק חם של "ברוכים הבאים בצל קורתנו".
האוויר הצלול עשה את שלו וכל עייפותנו מהנסיעה נגוזה. לא היו מילים בפנינו כדי לתאר את מראות הטבע, שנגלו לנגד עינינו.
עוד אנו מתפעלים מהנוף, הוצפנו בכיבוד בוכרי – צ'י קוות, לאוּוּ, צ'קצ'ק, ק'ושק'יליק ומאפים בוכרים אחרים, שהוגשו בפנים מאירות וחיוך רחב. וכמוכן, לא נבצר מקומו של אוש-פלוּב, שערב לחקים של האורחים בטעמו הרב.
שרה ברכה את האורחים באמירת תודה להוריה, לאחותה, לבעלה ולילדיה, שעודדו וחזקו אותה מרגע שעלה הרעיון להקים את המרכז כפי שהוא נראה היום.
תודה מיוחדת הרעיפה הגב' הייל "לברית יוצאי בוכרה והנהגתה על שהקנו לי ידע, עוצמה, יופי, היסטוריה והשפעתה של העדה הבוכרית בארץ ובעולם. סוף סוף הבנתי, שלהיות בוכרי גאה זה לא רק בשביל האוש-פלוּב והג'ומי-

בוכרי, שהם טעימים ויפים כשלעצמם, אלא גם בגלל תולדות העדה הבוכרית, על זכויותינו בארץ הזאת, על הישיגנו, תקופת העפלה וכו'. תודה לאל שאין ייאוש בעולם והנה אחרי 40 שנה אני חוזרת בתשובה במילים אחרות שבה למקום שבו נולדתי. מתחברת למורשת הנפלאה פתוחה ללמוד, לשמוע, לדעת להבין ולהפנים את מה שהשפחות של הורי ובוכרים רבים אחרים עברו. הייסורים הקשים וההתמודדות של חיים בארץ מוסלמית והזיקה והרצון לחזור לבית לירושלים ולציון כמו שסבא מישאל מבקש. תודה לאל שהלומו של סבי מצד האבא, שמעולם לא זכיתי להכיר, התגשם והנה בנו ונכדיו זכו לחיות בארץ הקודש כעם חופשי. המרכז היום פותח את שעריו בצורה רשמית. הוא בתחילת דרכו והדרך עוד רבה. אנשים שמוכנים לתרום תרומות שהייתם רוצים לתת להם מקום של כבוד עם סיפור מאחורי החפץ, נשמח לתת לחפצים האלה אכסניה במרכז המבקרים".

נשיא ברית יוצאי בוכרה, מר יוסף בר-נתן, בירך את המארחים והאורחים, תוך הדגשה

ש"בית פליאה היא שלוחה של הברית בצפון הארץ. יש בהחלט לפתח את המקום, לפרסמו בקרב בני הקהילה שלנו ולהביא את בשרות המקום לבתי ספר בארץ, כדי שהנוער יוכל להכיר באמצעות האתר את המורשת הקהילתית שלנו. הסבא רבה של שרה, אליהו איליג, לפני 110 שנה שלח לוועד הקהילה הספרדית בירושלים תרומות כספיות ברובלי זהב. אותו סבא רבא הוא סבי, אבי אבי נגמקא אליג ז"ל, שאף הוא היה איש ציבור, גומל חסדים וביתו היה בית ועד לפתרון בעיות קהילתיות. מכאן תבנו, שהנתינה של שרה עברה בגנים מדור לדור, מסבא לבן ומנכד לנין.

ברית יוצאי בוכרה, שהינה עמותה ציונית, וככזו ממשיכה את מסורת בניין הארץ, רואה ביהוד הגליל משימה לאומית.

בהודמנות זו ברצוני להביא לידיעת הציבור, כי במסגרת פעילותי הציבורית אני פועל להקמת מוזיאון למורשת הבוכרית כמתחם מוזיאון ישראל שברמת אביב וכן להקמת מוזיאון העפלה במחנה עתלית.

כמו כן, אני רוצה להודות לחברנו בנימין בבאיוף, חבר מועצת עיריית ת"א, על מתן הסיוע התקציבי לטיול לכפר-הוורדים ומצעד לערוך טיולים דומים ברחבי הארץ לחברי הנשיאות".

נפרדנו ממארחנו בחום ובאהבה ושרה הייתה זו, שאמרה את המשפט האחרון: "זו הייתה זכות בשבילי לארח אנשים כמוכם. הרגשתי שהגיעה אלי משפחה אוהבת ומחבקת וזו הייתה חוויה מרגשת".

בדרך חזרה שמענו הרצאה מאלפת מבן-ציון פוזיילוב על מניעי מייסדי ברית יוצאי בוכרה להקמת הברית, על ההשקעה בחינוך האקדמי של צעירי העדה, הסיוע לקליטת אחינו העולים ממרכז אסיה ובכלל על יעדיה של הברית, שהחשוב מביניהם – עידוד מחקר המורשת הבוכרית שלנו והנחלתה לדורות הבאים.

ש.ר.

ה'ה יוסף בר-נתן, בן-ציון ופנחס פוזיילוב חברת שרה וחבר משפחת הייל

בנימין בן-דוד לצד רות ודליה בנותיו של חי יששכרוב ושושנה רון

דרוש שינוי מחלכתי בעידוד העלייה לארץ

יו"ר ועדת הקליטה ח"כ רבזובוב בחברת נציגי עמותות עולים

ביום רביעי, 24.04.2013 התכנסה ועדת הקליטה בכנסת לשיבה הגיית לרגל בחירתו של ח"כ יואל רבזובוב (יש עתיד) כיו"ר הוועדה הקליטה.

בישיבה השתתפו יו"ר הכנסת יולי אדלשטיין, השרה לקליטת עלייה הגב' סופה לנדבר, ח"כים מסיעות שונות, נציגי הסוכנות היהודית, משרדי הבינוי והשיכון, השלטון המקומי ומועצת ארגוני העולים.

שרת הקליטה, הגב' לנדבר ציינה, שוועדת הקליטה היא אחת הוועדות החשובות בכנסת. לדבריה: "העלייה היא נכס של המדינה ולא נטל. העלייה בנתה את המדינה ותרמה לחיזוקה הכלכלי". השרה הדגישה שארגוני העולים הם חלק אינטגרלי חשוב בקליטת עלייה, והביעה את תקוותה להרחבת שיתוף פעולה בין משרד הקליטה, ועדת הקליטה וארגוני העולים. מנכ"ל משרד הקליטה, מר דמיטרי אפרצ'ב, טען שלצערנו נושא עידוד העלייה ירד מסדר היום הציבורי ויש להחדש ולעלות את הנושא לתודעת הציבור.

הגב' שושנה רון מנכ"לית ברית יוצאי בוכרה וסגנית יו"ר מועצת ארגוני עולים ברכה את היו"ר החדש מר רבזובוב והדגישה, שאין הצלחה יותר גדולה מזו של תהליך

הקליטה, שעבר – מעולה נקלט על-ידי. בהמשך, טענה הגב' רון, שיש לחולל מפנה במדיניות הגורמים הממלכתיים בנושא עידוד העלייה. המדיניות, שמעוגנת בהעמקת הזהות היהודית בלבד, לא הגבירה את העלייה לארץ. נהפוך הוא, לפי הנתונים הסטטיסטיים בשנת 2012 חלה ירידה בשיעור של 0.4% במספר העולים שהגיעו לארץ וב-2011 הירידה הייתה אף בשיעור של למעלה מ-20%. יש לחבר לזהות היהודית את ההיבט הישראלי ע"י הדגשת ההבדל בין חיים לפי זהות יהודית בנכר לזהות יהודית ישראלית. וזאת בעיקר

בהתחשב בעתידם של הדורות הבאים.

גב' רון הביעה את תקוותה שלהמלצות הוועדה יהיו "שיניים", שתהיה לה יכולת השפעה על מדיניות הממשלה. ולבסוף הביעה את משאלתה, שהוועדה תמליץ למשרד הקליטה ליתר שיתוף פעולה עם ארגוני העולים וזאת נוכח ההצהרה החוזרת ונשנית ע"י כל הגורמים הממלכתיים, שלארגוני העולים יתרונות ייחודיים ובלעדיים בכל הנוגע לקליטת העולים בארץ.

יו"ר הוועדה מר יואל רבזובוב הבטיח לשמש אוזן קשבת לכל המטפלים בקליטת העלייה ולהעמיק את שיתוף הפעולה עימם.

"שבי סרי סול" בבית מקסימוב

ימים ושנות חיים ושלום בבריאות טובה ואיתנה. כמוכן, ששולחנם היה ערוך במיטב מעזניה של הקהילה הבוכרית. נשיא הברית הנעים בקולו הערב בשירי אביב ופסח. אליו הצטרפו להקת "השגרירים" עם הסולן עוזי שחמורוב.

היה בבית הוריו. הוא הזכיר גם את חבילת הנוסבוי (אגד הבשמים) שעימו בירך זקן המשפחה את בני המשפחה בברכת "וייתן לך האלוקים מטל השמיים ומשמני הארץ... אוררך ארור ומברכך ברוך". כמו כן, הוא בירך את בעלי הבית יפה ומיכאל מקסימוב באורך

במוצאי חג פסח חידשה הגב' יפה מקסימוב בביתה מסורת בוכרית עתיקה של אכילת נישולוא (קצפת חלבונים) בערב שקראנו לו "שבי סרי סול".

הוזמנו מכובדי העדה ובראשם יוסף בר-נתן, נשיא הברית, שהפליג בנוסטליגיה על הערב כפי שנהוג

אמרות	
אם מתפרץ זעמך והנך נסער הנמך קולך פן גרונך יחר.	החסד תמיד משתלם. אם תרמת בלב שלם.
תן הזדמנות לחלש לרוב נאחז בקש.	אל תהסס לבקש סליחה גם שאתה בטוח בחפותך.
נצור פיך מדברי הבל כך תימנע מטבל.	שקר הוא כלי עור לפחדן הוא אמצעי קשר לחתרן המנסה לשרוד בין בני האדם.
אל תצפה לגדולות	החכם מביש ומדוכדך. כי הרי הוא מביש ומדוכדך.

סטודנטים כותבים

חלומה של סטודנטית

סבתי, עליה השלום, נישאה בגיל 17. היא ילדה ארבעה ילדים, אותם גידלה ופירנסה לבד, מהם אף זכתה לראות אחד עשר נכדים ונינים. אך על דבר אחד סבתי התחרטה בערוב ימיה. וזה היה חלומה.

עת נישאה בגיל 17, אולצה סבתי לעזוב את לימודי התפירה שלה. בגאווה רבה סיפרה לי על השמלות שתפרה, ובמיוחד התגאתה על שמלת כלה שתפרה לבעלת השמחה לכבוד יום חופתה.

כשהייתה בת 82, ביקשתי לשמוע מפייה על חייה, האם שמחה בהם? האם היא מתחרטת על דבר מה? סבתי סיפרה על עלייתה מאפגניסטן לירושלים, על ילדיה, נכדיה, על אהבתה וגאווהה במשפחתה ועל עבודתה בבית חולים איכילוב, אותה ביצעה במסירות רבה. לאורך כל אותם שנים סבתי התגברה על קשיים רבים: בזמן המנדט הבריטי, במלחמת הקוממיות, קשיי גידול ילדיה בגפה ועוד סיפורי גבורה רבים. אך על דבר אחד לבה נחמץ. על שלא זכתה לסיים את לימודי התפירה, ועל שלא זכתה לממש בכך את חלומה. והרי היא הייתה כל כך קרובה לקבלת התעודה. סבתי נפטרה לפני כשנה. עוד שנים לפני כן זיכרונה כבר בגד בה. אולי כבר לא

חשבה על לימודיה שנשטעו, אולם דבריה נכראה שאירבו י את רישומם. וכך לפני כשלוש שנים החלטתי לעשות מעשה, ולהגשים אף אני את חלומי. אמנם תחילה בירכתי על עצם העובדה, שאני חופשייה ללמוד וסיימתי את לימודי בעבודה סוציאלית. אולם לפני מספר שנים, התעורר בי הלום ילדות ישן – ללמוד תיאטרון. שאלתי את עצמי: האם גם אני אצטער בגיל מבוגר שלא הגשמי אותו. בכל פעם בו כף רגלי דורכת בהיכל התיאטרון, עת האורות כבים והמסך מואר, משהו בי אומר "זה מה שאת צריכה לעשות, זה החלום שלך". ואולי לאותו קול הצטרף קולה של סבתי, כמעין מטען גנטי שקיבלתי ממנה בירושה, כמעין צוואה. היום אני מודה ומברכת על קול זה, ועל הירושה הזו שבסבתי שאיררה לי, ועל הזכות שיש לי להגשים את חלומי באמצעות לימודי.

אבקש בהזדמנות זו להודות גם לקרן המלגות של "אבוקה", אשר הקימה הברית, ואשר מסייעת לי בלימודי.

תיאטרון קהילתי

עשרות בני משפחה וחברים, בני קהילה ואנשי תיאטרון הגיעו אל האולם, הקטן מלהכיל. בעוד מספר דקות ייכבו האורות באולם, ואורות יאירו את הבמה. התפאורה דלת אמצעים, אך גלומים בה עמל רב ועשייה משותפת, איש איש לפי יכולותיו וכישרונותיו. חברי קבוצת התיאטרון הקהילתי יציגו בפני קהל, שהתאסף, את יצירתם. תהא זו יצירתם המקורית ולא מחזה קלאסי עשור שבחים, והם יתגאו על כל רגע בהצגה ועל התהליך אותו עברו במהלך השנה.

תיאטרון קהילתי הינו כלי אמנותי רב עוצמה, המאפשר למשתתפים להביע את עצמם, את סיפור חייהם ולהפוך אותו ליצירה חיה עם אמירה לקהל ולקהילה.

במהלך שנת העבודה של הקבוצה המשתתפים מתרגלים תרגילי תיאטרון שונים, ומפתחים את יכולותיהם האמנותיות. המשתתפים ממחזים בדרכים שונות את סיפוריהם, את החלומות (אלו שהוגשמו, אלו שטרם הוגשמו או אלו שלעולם לא יוגשמו), את משאלות ליבם הכמוסות והגלויות. כל אלו מעובדים על ידי מנחת – במאית הקבוצה לכדי מופע תיאטרוני, במטרה להעלותו בפני קהל.

קהל מורכב מבני המשפחה, מחברים ומחברי הקהילה והשכונה בה מוצג המופע. רבים מהקהל עשויים למצוא את עצמם מתמודדים עם אותם נושאים המועלים על הבמה ולהזדהות עם השחקנים.

למשתתפי הקבוצה המופע הינו הזדמנות, ויש שזו ההזדמנות הראשונה, להציג מול קהל, לומר את שעל ליבם ואולי אף לגעת לכמה רגעים בלב הקהל. פעמים רבות בהיסטוריה של התיאטרון הקהילתי, המופעים והתהליכים אותם עברו המשתתפים אף הוביל לפעולה של שינוי והעצמה בקהילה או בשכונה.

במסגרת לימודי באוניברסיטת תל אביב, זכיתי לעבוד עם מספר קבוצות ולהעלות מספר מופעים. העבודה קשה ולעיתים מתסכלת, אולם בסוף התהליך, וגם במספר לא מועט של רגשי שיא והתרגשות במהלכו, ניכר כי המאמץ ראוי ומתגמל.

תיאטרון קהילתי הינו כלי המתאים לאוכלוסיות מגוונות: החל מילדים ונוער ועד קשישים; מקבוצות נשים, מאסירים, מתושבי שכונות ועוד. תיאטרון זה לא נחשב כ"תיאטרון מקצועי", אולם בכך טמון הקסם והעוצמה הרבה שבו – ביכולת לקחת את "הדרמה של החיים" ולהביא אותה כציורה חיה בפני קהל. תיאטרון קהילתי הוא תיאטרון די ואמיי, המאפשר לכל אחד לעלות על במה ולעשות שינוי – חברתי או אישי.

אורית ינאי

שושנה רון-אהרונוב, יקירת העיר תל-אביב יפו לשנת תשע"ג (2013)

ראש העיר ת"א-יפו מר רון חולדאי מעניק את אות "יקירת העיר" לגב' שושנה רון-אהרונוב

במסגרת חגיגות יום העצמאות של מדינת ישראל, המדינה מקיימת טקסים ממלכתיים שונים, ובכללם טקס להענקת פרסי ישראל למדענים, חוקרים, אמנים, אנשי רוח ואנשי מעשה, על מפעלי חיים שהביאו תועלת וכבוד למדינת ישראל. במקביל גם עיריית תל-אביב יפו מקיימת ביום העצמאות טקסים עירוניים, ובכללם טקס להכתרת יקירי העיר על מפעלי חיים ציבוריים שעשו למען תושבי העיר, ובגם הביאו תועלת וכבוד לעיר תל אביב-יפו.

בשנה ביום העצמאות ה-65 למדינת ישראל נערך טקס חגיגי מרשים ומכובד להכתרת יקירי העיר תל-אביב יפו. הטקס התקיים בבית האופרה במשכן לאומנויות הבמה. בשעה היעודה של תחילת הטקס האולם היה מלא וגדוש במזומנים רבים שכבדו בנוכחותם את יקירי העיר החדשים האמורים לקבל את פרס "יקיר העיר" תל-אביב יפו מידי של ראש העיר מר רון חולדאי.

על תרומתם של יקירי העיר לעיר תל-אביב-יפו ראוי לצטט מדבריו של ראש העיר, שאמר: "ליקירי העיר חלק חשוב ונכבד בהצלחתה של העיר תל אביב-יפו. להפיכתה ללב הפועם של המדינה, לעיר של קידמה, של יצירה ושל אהבת האדם". יקירי העיר הם "הראיה לכוון ולעוצמה שיש במעורבות ובבשורה ציבורית למען בוכרה טובה יותר, קהילתית יותר, מוסרית יותר... היוצרים בעברוננו עיר ומדינה שטוב להיות בה".

ראש העיר מר רון חולדאי השמיע במהלך הטקס דברים מאלפים לכבודם של יקירי העיר החדשים. ראש העיר גם חילק תעודת הוקרה אישית לכל אחד ואחת מיקירי העיר החדשים.

הטקס התנהל בצורה מעניינת, בהנחה מקצועית מרנינת לב, עם חברות זמר איכותיות שהשתלבה מבחינה ווקאלית עם פעולות דיגיטאליים. במהלך הטקס התחלפו על מסך ענק נופים שונים ודמויות שונות מחיי העיר תל אביב-יפו. על מסך זה הוקרנו גם סרטונים קצרים על פועלו הייחודי של כל אחד מיקירי העיר, שסיפר את סיפורו הציבורי, ומה שעשה למען כלל החברה. כמובן שבסרטון שהוקרן על פועלה של הגב' רון בלט במיוחד עשייתה במשך שנים למען נזקקים ועולים עם קשיי הסתגלות בחברה הישראלית. עיסוקיה המרשימים של שושנה באים לביטוי גם באימרתו של חבר הנשיאות מר אורי חיימוב, אימרה שהוקרנה כציטטה בסוף הסרטון על פעילותה למען הכלל: "כשושנה בין החוזים את בולטת תמיד בעיסוקיה המרשימים".

מבחינת הקהילה הבוכרית, אין כל ספק שבנוסף להיותה של הגב' שושנה רון-אהרונוב יקירה חדשה של העיר תל-אביב יפו היא הוסיפה בכך גם ערך מוסף של כבוד וגאווה למשפחתה ולכלל העדה הבוכרית, ועל כך תבורך.

יעקב אהרונוב
חבר נשיאות

מאז ששושנה התמנתה למנכ"לית של ברית יוצאי בוכרה היא משמשת כמגדלור מאיר לאותן אוכלוסיות חלשות בחברה הישראלית, ולאותם עולים חדשים המסתייעים מפעילותה בקידום פרויקטים למען אותם עולים ונזקקים, בשיתוף עם גורמים ממלכתיים, ובכללם הסוכנות היהודית.

כמי ששימשה שנים רבות מורה ומחנכת, הגב' רון רואה בחינוך אמצעי רב ערך המאתגר סטודנטים להתקדם אל פסגות גבוהות בחברה הישראלית. ועל כן גולת הכותרת של פעילותה חלוקת מלגות לסטודנטים נזקקים, ומאידך, בעידוד וקידום מחקר על ייחודה של הקהילה הבוכרית והנחלתה לדורות הבאים.

בטקס המרשים להכתרת יקירי העיר תל-אביב יפו נכחו באלום בני משפחה ואנשי ציבור רבים לכבודה של הגב' שושנה רון, ובכללם: שר הפנים, השר גדעון סער; הרב הראשי של העדה הבוכרית, הרב יצחק אמנונוב; יוסף בר-נתן, נשיא ברית יוצאי בוכרה; בן ציון ותמר פוזיילוב; פנחס ושושנה פוזיילוב; אורי חיימוב; פרופסור שאול יזגר, מנהל המחלקה לביכוימימה באונברסיטה העברית; ניסן חן, יו"ר ועדת המלגות בקרן "אבוקה", ורעייתו; בנימין בביוף, חבר מועצת העיר תל-אביב יפו; הח"מ ורעייתו לאה, הנשיאה לשעבר של המועצה הבינלאומית של נשים יהודיות.

על הבמה ישבו יקיריה החדשים של העיר תל-אביב יפו, "נבחרת" של שנים-עשר נשים וגברים, מתחומי עשייה שונים, ובכללם גם הגב' שושנה רון.

הגב' שושנה רון "פועלת שנים ארוכות למען אוכלוסיות חלשות בחברה הישראלית". תרומתה הברוכה לחברה הישראלית מעוגנת בפעילות ציבורית עניפה מאז שכינהה כיו"ר סיעת ר"מ בהסתדרות המורים, ובמסגרת זו נאבקה לשיפור מעמדם של המורים, הן במערכת החינוך והן בהסתדרות.

מכתבים למערכת

וראשונה בזכות פועלה המסור והבלתי נלאה למען יוצאי בוכרה אם כי, לפני כן היא הייתה גם פעילה במערכות נוספות, כמו הסתדרות המורים וההסתדרות כללית. בכך היא מצטרפת לנשיא הברית יוסף בר-נתן שכבר נושא אות זו, בזכות פועלו הרב גווני בעיר העברית הראשונה.

להוצאת העיתון שאתם קוראים בו כעת, שושנה עוסקת בקליטת עולים מבוכרה המתגוררים תל-אביב ובמיוחד דואגת להעצמת הנשים מביניהם. היא מסייעת לנוער במצוקה, לחלוקת מזון לנזרכים וגולת הכותרת שלה ושל הברית היא מתן מלגות לסטודנטים ועידוד המחקר על יהדות בוכרה והנחלתו לדורות הבאים.

לכבוד מערכת העיתון הבוכרי בטקס מרשים שהתקיים ביום העצמאות האחרון בבנין האופרה, הוענק את יקיר ת"א-יפו לשנת תשע"ג-2013 לשנים עשר נשים וגברים, שהעיר תל-אביב חפצה להוקירם על פועלם. בין מקבלי האות הייתה גם גב' שושנה רון-אהרונוב "שלנו", מנכ"לית ברית יוצאי בוכרה. הבחירה של מקבלי האות אינה קלה. מועמדים יש הרבה, אך ועדת הבחירה אמורה לבחור רק את הטובים ביותר, אותם ייחיד סגולה שפועלם והנכונות שלהם לתרום למען הכלל קובעת סטנדרט של איכות ומצוינות בתחום התמחותם והם ניחנן ברצון לתת ביותר מתחום אחד. ואמנם, גב' רון, שהייתה מורה ומחנכת במשך שנים רבות והעמידה דורות של תלמידים, הציגה מועמדותה לתפקיד יו"ר סיעת ר"מ בהסתדרות המורים, נבחרה ופעלה נמרצות לשיפור וקידום מעמד המורות במערכת החינוך.

ברכות לשושנה. אשרינו שהארגון שלנו מתברך בשני אישים שזכו לזכות זו!
בנימין בן-דוד

כל הכבוד לך! אכן הישג מרשים וראוי לך! אנו גאים בעל פה שאת פועלת רבות למען הקהילה הבוכרית. מאחלים לך שתלכי מחיל אל חיל בשמחה ובנחת ותמשיכי להיות מעיין שופע של מידע וידע על הבוכרים. בהערכה רבה ובברכה,
אביבה ובנימין שרבת

בריאות ועשייה מבורכת וכולנו נזכה ליפנות מפרי עמלך. בברכה,
עדנה בן-יהודה

שושנה יקרה, כיקירי העיר ירושלים, העיר שחברה לה יחידו, אני שמח לברך אותך על הכבוד שנפל בחלקך עם קבלת עיטור יקירת העיר תל-אביב. את מצטרפת לנבחרת המכובדת של יקירי העיר העברית בזכות פעילותך העשייה למען הקהילה. מאחל לך בריאות של קיימא, אריכות ימים ושנים והמשך פעילות עניפה. עלי והצליחי. בהוקרה רבה
בן-ציון יהושע
יקיר העיר ירושלים

שלום וברכה לשושנה רון היקרה, קיבלנו את ההזמנה מעיריית תל אביב לטקס הכתרת יקירי העיר תל אביב לשנת תשע"ג. שמחננו מאד לראות את שמך מופיע בתוך רשימת המכובדים כיקירי העיר.

מכתבים למערכת

המורשת ההיסטורית שלנו בהשתתפות ח"כ אמנון כהן והשר גדעון סער. הדגשת בדברך את חשיבות המחקר ותיארת בכישרון רב את פעילות ברית יוצאי בוכרה למען העולים וכן את הצורך לגייס אמצעים כספיים להמשך הפעילות בנושא המחקר. שמחתו שהיו תוצאות חיוביות בנידון.

כחבר בוועדת המלגות, עלי לציין בהערכה רבה את המאמץ הגדול שהינך משקיעה בארגון טקס חלוקת המלגות. מכתבי התודה, שנשלחו ע"י הסטודנטים היקרים שלנו, מעידים על חשיבות העזרה הכספית שמוענקת להם.

אני מאחל לך המשך פעילות ברוכה ובריאות טובה.

בהוקרה רבה ובהכרת

אהרון מתת-טוב

שושנה בחברת בני משפחתה

✉ ✉ ✉

לכבוד שושנה רון

מנכ"לית ברית יוצאי בוכרה, שושנה יקרה,

ברצוני לברך אותך מקרב לב על בחירתך ליקירת העיר ת"א בשליחות למען הציבור. התחלת בשדה החינוך והמשכת כפעילה חברתית ובשליחות התנועה בוועד הפועל של ההסתדרות.

ברצוני לציין בהערכה רבה את עבודתך כמנכ"לית הברית, החל מראיונות מרשימים בעיתון הקהילה שלנו וכלה במאמץ שלך להרחבת הידע על ההיסטוריה המפוארת והציונית של אבותינו ותרומתם לבניין הארץ.

אין ספק, שנושא המחקר על המורשת שלנו הוא חשוב ביותר ובמיוחד לדור הצעיר. היוזמה שלך לדאוג ללמד בבתי הספר את נושא עלייתם של יהודי בוכרה לירושלים והקמת שכונת הבוכרים המפוארת על תקדימיה החברתיים, מרחיבה את הלב. נוכחתי בשתי ישיבות, שנערכו בוועדת הכלכלה בכנסת בנושא

את הערב הנחתה השחקנית מיקי קם, ובחלק הבידורי הופיע הסטנדאפיסט מיקי גבע בקטעי חיזיון והומור.

הנואמים, וכיניהם גם פרופ' רבקה ברקאי-גולן, ציינו כי המשותף לכל הנבחרים הוא הנתינה הגדולה, האהבה, הסובלנות, האמונה והרצון לתרום, לשנות וליצור חברה טובה יותר.

אחד הקטעים המרגשים באירוע היה ביצוע השיר "כלניות" ע"י חברי להקת "צירוף מקרים", כאשר במרכז הבמה הופיעה דמותה של הזמרת שושנה דמארי ז"ל מתוך הולוגרמה וברקע דהדד קולה, כשלאגוע נדמה היה כי היא נושמת, חיה ואמיתית ניצבת למולנו.

בסיומו של הערב עלו על הבמה מלוויהם של יקירי העיר ויחד שרו את השיר "יד ביד" ולאחריו את המנון "התקווה".

לסיכום יאמר כי היה זה אירוע מוצלח שהופק באופן מקצועי ומרשים, ועל כך תודה לעיריית ת"א-יפו ולכל מפיקי האירוע והשותפים לעשייה. כולנו מצדיעים לנבחרים, ובעיקר לשושנה שלנו האחת והיחידה, המהווה מקור לחיקוי, נאווה והשראה.

ברכות לבריאותך והצלחה בהמשך. חזקי ואמצי וישר כוח, ולכולנו עוד הרבה שמחות, חגיגות ושעות טובות.

איריס רופא-היים

עורך כלכלי, לב פועם ובית מרכזי לתרבות ואומנות.

יקירי העיר נכנסו למרכז הבמה, וכיניהם הגב' שושנה רון אהרונוב, השחקן יעקב בודו, החזן חיים אדלר, האדריכל פרופ' דן איתן, מר אהרון בוצר, פרופ' רבקה ברקאי-גולן, מר אלי יאהב, הסופר – מר אהרון מגד, הגב' דינה עורקבי, הגב' שרה פרנקל, ד"ר מיאיר ששון והמסעדת רפי שאולי.

הגב' שושנה רון-אהרונוב בלטה בנוכחותה האצילית, לבושה בצבעי כחול-לבן כדגלה של המדינה.

סרטון קצר הוקרן על גבי המסך ובו תרומתם האישית למען הציבור של כל אחד מ-12 הנבחרים.

בסרטון על תרומתה לתושבי ת"א-יפו, התייחסה שושנה, בראש וראשונה, לפעילותה למען זכויות האישה-המורה והמהפך שחוללה בהסתדרות המורים על-ידי חיזוק מעמד המורה במערכת החינוך. בהמשך, סיפרה על מגוון פעילויותיה במסגרת ברית יוצאי בוכרה, הכוללים סיוע בקליטת עולים

בראך, עזרה לנוקמים, חלוקת מלגות לסטודנטים וגולת הכותרת של עשייתה – יידוד מחקר המורשת של הקהילה הבוכרית והנחלתה לדורות הבאים. שושנה הוצגה כמי שהעלתה את קרנה של הברית בכנסת, בסוכנות היהודית ובמוסדות ציבור רבים, וכמי שפעלה בעבודתה הציבורית מתוך תחשת שליוחות, מסירות ומחויבות גדולה.

אורי חיימוב, שהופיע בסרטון הקצר כשותף לעשייתה המבורכת של שושנה, סיכם במשפט יפה – "כשושנה בין החוחים בולטת את כל בעשיתך". הופעתה של שושנה בסרטון נתקבלה במחאות כפיים סוערות.

ראש העיר, מר רון חולדאי, בירך את תריסר הנבחרים והדגיש כי הם מציינים בגיוונם האישי את עושרה האנושי של העיר ת"א, וכי משותפת לכולם מצוינות נדירה בתחומי פעילותם ועשייה מעוררת השראה למען הכלל.

✉ ✉ ✉

אל הגב' שושנה רון

מנכ"לית "ברית יוצאי בוכרה" שושנה יקרה, מזל טוב לרגל קבלת אות יקירת העיר תל אביב יפו.

הרשי נא לי להעלות על הכתב מעט מרגשותיי כלפיך ולברכך. הנך בעלת אישיות נדירה ומורכבת, התברכת בתעצומת נפש ואומץ, הנני מוקירה ומעריכה את יכולותייך, להעניק למען הפרט והכלל ובכלל... מעריצה את פעילותך, מסירותך, נאמנותך והתמדתך בכל מצב וזמן.

איחולי זר ברכות, המשיכי כהרגלך בעשייה ברוכה לאורך ימים ושנים, בבריאות ונחת רוח, שמחה ואושר ימלאו את ליבך באהבה בגיל ורגנה.

היי ברוכה לעד... יישר כח יקירה. שלך בהוקרה

נאוה אבידן-פוזיילוב

✉ ✉ ✉

לכבוד מערכת העיתון הבוכרי

בטקס מכובד, מרשים והוגני הוכתרו השנה יקירי העיר ת"א-יפו במשכן האופרה בת"א ביום העצמאות ה-65 למדינת ישראל.

הטקס אותו מארגנת עיריית תל-אביב הפך למסורת מאז שנות השבעים, ובו מעלים על נס את תרומתם של יקירי העיר ופעילותם הציבורית המבורכת.

יקירי העיר נבחרו השנה ע"י ועדה מיוחדת שכללה, בין היתר, את מר רון חולדאי – ראש עיריית ת"א-יפו, את עו"ד חביבה אבי-גיא, את פרופ' גליה צבר, את עמיקם גורביץ ואת השחקן – שלמה בר – שביט.

האולם היה מלא מלא מפה לפה ובין האורחים הרבים הגיעו גם שר הפנים – מר גדעון סער (שהשתתף בטקס כאורח אישי של שושנה רון), נציגי עיריית ת"א וכיניהם מר בנימין בבאיוף, חבר מועצת העיר, הרב לאו, הרב אמינוב, נציגי ברית יוצאי בוכרה בראשות האחים פוזיילוב ורעייתיהם, מר יוסי בר-נתן (יקיר העיר ת"א-יפו), בני משפחה וקרובים של הכלות והתני הטקס.

הבמה קושטה ואוברה במסך ענק, תאורה ואפקטים מיוחדים. להקה צעירה ומקסימה בשם "צירוף מקרים" פתחה את האירוע בשירה והופיעה לסירוגין, כשעל המסך הופיעו תמונות מחייה השוקקים של העיר תל-אביב. מר עמיקם גורביץ פתח ובירך את הנבחרים שבעינינו מסמלים חזון והגשמה ודיבר על העיר ת"א כעל

ברכות לבביות למנכ"לית ברית יוצאי בוכרה

הגב' שושנה רון

על זכייתך בתואר

יקירת העיר תל-אביב – יפו

על פעילות רבת השנים למען תושבי העיר וקליטת עולים חדשים

בברכה ח"כ אמנון כהן וצוות העובדים

ליקירתנו שושנה רון-אהרונוב

מנכ"לית ברית יוצאי בוכרה

ברכות מקרב לב על הכתרתך

ליקירת העיר תל-אביב יפו

כי לך יאה, כי לך נאה

אנו גאים בפעילותך לטובת הכלל ומאחלים לך:

אורך ימים ושנות חיים ושלוש בבריאות טובה ואיתנה להמשיך בפעילותך הברוכה ולרוות נחת מיוצאי חלציןך

ברית יוצאי בוכרה בישראל

הנשיא יוסף בר-נתן

בן-ציון ופנחס פוזיילוב

ההנהלה והחברים

בית ספר שורשים זיכרונות משכונת שפירא

אותנו המורה שלמה על חיי הדבורה, על גידולי שדה ועל נושאי חקלאות שונים, ואנחנו חזרנו הביתה עם צרור ירקות אשר קטפנו בחווה.

ירדתי שוב אל חצר בית הספר. כאן, ממש כאן נערך מפקד בוקר שבו דקלמו.

דבורה שבתאי ואחיותיה – "היום יום שני בשבת שבו היו הלויים אומרים בבית המקדש"...

נפרדתי מבית הספר ביודעי כי בעצם לעולם לא נפרדתי, לא מבית הספר ולא משכונת ילדותי הקסומה. ארבע שנים למדתי בתיכון חילוני, אולם השורשים אשר ניטעו בנשמת במהלך שמונה שנות לימודי בבית הספר "שורשים" הם שורשי נצח.

בטוחני כי רבות מבנות השכונה אשר למדו שם בתקופות שונות, וקוראות שורות אלו, חשות את אותה תחושה, ולוקחות איתן את אותם ערכים לאורך כל המסע של חייהם.

דקה לפני שיצאתי מהמקום ראיתי שלט ועליו כתוב – "שורשים זה הבית שלי", ואכן "שורשים" הוא הבית השני שלי שבו ינקתי חינוך, ערכי מוסר ומסורת, גאווה יהודית, ציונות ואהבת אמת, מעבר לערכי היסוד אותם קבלתי בבית אימי וסבתי.

תודה לך בורא עולם על שזכיתי להיות שוב במקום הזה, לראות, להרגיש, לכתוב ולתעד, ותודה על שנים נפלאות שהשאירו את חותמם לעולמי עד.

איריס רופא-חיים

שאל היה אב הבית (בזמנו קראו לתפקיד הזה "שמש"). הוא היה איש סימפטי עם כושר טכני, חוש הומור ונכונות לעזור אותי לכיוון המדרגות רגליי הובילו אותי לכיוון המדרגות אשר בצידו הדרומי של בית הספר, זה המוביל אל המסעדה של ברוריה.

ברוריה ז"ל הייתה אשה מדהימה, מיוחדת, נמוכת קומה ומקסימה, זריזה, מפולפלת ובעלת עיני תכלת שלעולם לא אשכח. אנו הבנות נהגנו לערוך תורנות מטבח ובין לבין אכלנו כדורי פלאפל וקילפנו פרי הדר.

אחת לשבוע נהגנו לנסוע באוטובוס מיוחד לחווה החקלאית ושם לימד מנהל בית הספר היה אברהם סוקניק ז"ל. הוא לימד אותנו משנה ודינים ומידי שנה לפני החגים נהג לערוך מבחן בית ספרי ובו שאלות בנושאי הלכה.

גבך בינובר ז"ל הייתה המורה למלאכה, החזרה ואמרה – "שמרי על כבודך", והגב' ארליך שתחיה הייתה היועצת שאמרה – "בנות, בל נגזימה".

נהגה כאן בקומה הזו נהגנו אני וחברותיי להתפלל תפילת שחרית ונהרנו מאוד שלא לזוז בתפילת שמונה עשרה. אני הייתי החזנית הראשית ואיה שביט המקסימה עזרה תמיד בהכנת האולם והספסלים לפני ואחרי התפילה יחד עם רבקה מנשה.

כאן בבית הספר הזה קבלתי ערכים לעולמי עד. פה לימדה אותנו המחנכת שפרה קרול המופלאה שתחיה מהי אהבת חינוך, מהי ערבות הדדית, מהי עזרה לזולת ומהם הצדדים היפים של הדת והמורשת.

בסוף המסדרון היה חדר אליו נכנסנו בשיעורי אזרחות ואנגלית ושם צפינו בתוכניות טלוויזיה בשחור-לבן. ניסים עויקרי היה השחקן הראשי שלימד אותנו אזרחות טובה ומורה לאנגלית חזרה ואמרה – "לוק אנד ליסן". על אחד הקירות הייתה תמונה של הרב קוק עם מגבעת גבוהה. גם אז הייתה כאן תמונה דומה. התהלכתי בין הכתות, נושמת את אירי ילדותי הקסומה ועיני לחות מדמעות התרגשות.

שחורה ובהן ריקועי ברזל. תוך כדי עליה במדרגות שמעתי את קולן של חברותיי – פנינה, עליזה, מירי, תמי, איה ועוד, וחזרתי במסע בזמן.

המסדרונות אותן מסדרונות, רק שעל הקיר כבר לא תלויות תמונות המחזור שעליהן נהגנו להביט. זיהיתי את החדר שבו למדתי בכתה ד' עם המתכת רות ורמן. פתחתי את הדלת ובחדר ישבו כמה תלמידים בשיעור נגינה ומוסיקה.

הוא הביט בי בחשדנות ושאל למטרת בואי. "אני כתבת של העיתון הבוכרי ובאתי לכתוב על בית הספר" אמרתי. "אני חייב לקבל אישור" הוא אמר וסירב לפתוח.

אני חייבת להיכנס אמרתי לעצמי ושוב ניסיתי אחרת, קצת יותר משכנעת – "אני ילידה מבית הספר, למדתי כאן לפני הרבה שנים". הוא הלך לקבל אישור ממנהלה הצעיר של בית הספר, ואני נעמדתי מול השער מביטה אל המקום הזה שהיה לא רק בית ספר, אלא בית, כור היתוך ומקום בו הפכתי מילדה לנערה בוגרת.

בחדר עמד עדיין המבנה אשר שימש אותנו בצופים. שבת "העדה" נהג לערוך שם פעילויות, הרקדות, תפילות ועוד, ובין לבין צמחו שם אהבות גדולות, כמו אלו של אבשלום ואחי, שמשון ושרה, תמי וירון הראל. קבלתי אישור והנה נכנסתי פנימה עם קול הלמות הלב וטיפסתי במדרגות למעלה, אותן מדרגות עשירות מאבן

געגועי לימי ילדותי ולבית הספר היסודי – ממלכתי דתי בו למדתי בשנות השבעים הביאו אותי אל שער בית הספר בצערי יום בהיר בשבוע שבו נהגנו חג פורים.

המונית עצרה בסוף רחוב סלמה בתל-אביב, ממש מול התחנה המרכזית החדשה בתל-אביב, והנה עומדות היו רגליי מול בית הספר שבו למדו איתי רבות מבנות השכונה – יוצאות העדה הבוכרית – בנות משפחת רחמנוב, שלומוב, יעקובוב, חוג'בוקוב, רפאלוב, מורדוב, שקרוב, מובשוב, אלוף ונוגינף.

זה היה בסופו של יום לימודים ומרבית תלמידי בית הספר כבר עשו דרכם אל בתיהם.

שער הברזל נראה לי אותו שער כמו אז, רק קצת יותר קטן, אולי בגלל העובדה שאני כבר גדולה יותר.

השתי את פעימות הלב והתרגשות גדולה אחזה בי. כבר כמה שנים שאני מתכננת לבקר במקום, והנה הגיע הרגע וזכיתי, והנה מחוץ לילדותי עדיין עומד כאן למזכרת ולעדות כי הייתי ונשארתי בעמקי נשמתי הילדה משכונת שפירא.

אב הבית נגש אלי ובקש שאכנס מסביב דרך השער השני – סמוך לגבעת משה. במהירות גדולה עשיתי את צעדי לכיוון השני וגיליתי כי יש במקום עמדת מאבטח.

הוא הביט בי בחשדנות ושאל למטרת בואי. "אני כתבת של העיתון הבוכרי ובאתי לכתוב על בית הספר" אמרתי. "אני חייב לקבל אישור" הוא אמר וסירב לפתוח.

אני חייבת להיכנס אמרתי לעצמי ושוב ניסיתי אחרת, קצת יותר משכנעת – "אני ילידה מבית הספר, למדתי כאן לפני הרבה שנים". הוא הלך לקבל אישור ממנהלה הצעיר של בית הספר, ואני נעמדתי מול השער מביטה אל המקום הזה שהיה לא רק בית ספר, אלא בית, כור היתוך ומקום בו הפכתי מילדה לנערה בוגרת.

בחדר עמד עדיין המבנה אשר שימש אותנו בצופים. שבת "העדה" נהג לערוך שם פעילויות, הרקדות, תפילות ועוד, ובין לבין צמחו שם אהבות גדולות, כמו אלו של אבשלום ואחי, שמשון ושרה, תמי וירון הראל. קבלתי אישור והנה נכנסתי פנימה עם קול הלמות הלב וטיפסתי במדרגות למעלה, אותן מדרגות עשירות מאבן

ליקר הברית האה מייכאל עקילוב וב"ב
לאחות שרה דמינשטיין וב"ב
לבן יחזקאל, לבנות עליזה דורית ונורית וב"ב
עמכם באבלכם הכבד על פטירת האחות,
אם המשפחה

רבקה בנימיני ז"ל
לבית עקילוב

המקום ינחם אתכן בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
ולא תוסיפון לדאבה עוד

ברית יוצאי בוכרה בישראל
הנשיא יוסף בר-נתן
בן-ציון ופנחס פוזיילוב
ההנהלה והחברים

לרעייה רות, לבת בילי
עמכן באבלכן הכבד על פטירתו בטרם עת
של הבעל האב המסור, איש האשכולות

פרופ' משה גמר ז"ל
חבל על דאבדין ולא משתכחין
במפעליו המדעיים תנוחמו ולא תוסיפון לדאבה עוד

נורית ויוסף בר-נתן